

Az Ország Szíve projekt (Dél-Fejér megye) programjának bemutatása

Polgárok Mestere

Az Ország Szíve program újragondolja a **polgármesterek szerepeit és feladatait**. Arra törekednek, hogy a polgármester a **Polgárok Mestere** lehessen, minden településen a közösség első polgáraként betöltsön közösségi, szellemi, lelki és spirituális vezető pozíciót. Emberi és társadalmi feladata, hogy mindent megtegyen a polgárok életének javításáért és fordítva is, szervezze és inspirálja úgy a polgárokat, hogy ők is mindent megtegyenek az adott város vagy falu életéért. A polgármester így sokrétű hídszerepeket, példaszerepeket, motivációs szerepeket lát el.

A polgármesterek alapvető feladatait 1994 óta új törvény szabályozza. A polgármester a jegyző útján irányítja a szakapparátust, a polgármesteri hivatalt. A polgármestert munkájában a helyi képviselőtestület által az ő javaslatára megválasztott egy vagy több alpolgármester segíti. A polgármester az önkormányzat képviselő-testületének akaratát végrehajtó, a köznek szolgálatában álló, de köztisztviselőnek nem minősülő személy. A polgármester képviseli a települési önkormányzat képviselő-testületét, képviseleti joga törvényen (Ötv.) alapul, így a képviseletre külön meghatalmazás nélkül jogosult.

Az önkormányzati képviselőtestület elnöke a polgármester. A polgármester az önkormányzati feladatain kívül törvény vagy törvényi felhatalmazáson alapuló kormányrendelet alapján kivételesen államigazgatási feladatokat és hatásköröket is elláthat (Alkotmány 44/B§). Az Ötv. a képviselő-testületek számára a polgármester feladatainak meghatározásában széleskörű szabályozási önállóságot biztosít.

Az SZMSZ-ek a **polgármester fő feladatait különösen a következőkben látják**: a település fejlődésének elősegítése; a helyi közszolgáltatásokról való gondoskodás; az önkormányzat vagyonának megőrzése és gyarapítása; az önkormányzat gazdálkodásának menedzselése; a demokratikus helyi hatalomgyakorlás megvalósítása és segítése a közakarat érvényesülésének biztosítására; a nyilvánosság megteremtése, helyi fórumok szervezése; a lakosság önszerveződő közösségeinek támogatása, a hatékony együttműködési formák kialakítása; kapcsolattartás a helyi pártok vezetőivel; a képviselő-testület működési feltételeinek megteremtése, munkájának megszervezése; a települési képviselők, a tanácsnokok, a bizottsági elnökök munkájának segítése; a képviselő-testület döntéseinek előkészítése, a döntések végrehajtásának megszervezése és ellenőrzése; az önkormányzati intézmények működésének ellenőrzése, segítése; a polgármesteri hivatal irányítása; stb.

A feladat-és hatáskör – a garanciális keretek megtartása mellett – **szabadon alakítható, növelhető, illetőleg csökkenthető**. Az Ötv. rögzíti, hogy az önkormányzati feladatokat a képviselő-testület és szervei: a polgármester, a képviselő-testület bizottságai, a részönkormányzat testülete, a képviselő-testület hivatala látják el.

Attól függően, hogy e jogkörével milyen intenzíven él a képviselő-testület, alakul ki az erős, a közepesen erős, illetőleg a gyenge polgármesteri hatáskör. Az Ötv.- jogállását és

szerepkörét tekintve-alapvetően erős képviselő-testületet, valamint közepesen erős polgármesteri pozíciót hozott létre. A mérsékelt erős polgármesteri modell keretén belül a helyi képviselő-testület a szabályzatában növelheti vagy csökkentheti a polgármester szerepkörét. A társadalmi megbízatású, nem főállású polgármester pl. szükségképpen kevesebbet tud felvállalni, mint a községházán teljes munkaidőben dolgozó polgármester.

A polgármester feladatainak eddigi, törvényi szabályozása tehát lehetővé teszi a feladat- és hatáskör szabadon növelhetőségét, illetve csökkentését. Ennek alapján a **következőket javasoljuk:**

1. A polgármester nem csak az önkormányzat képviselő-testületének akaratát hajtja végre, hanem az adott település és társadalmának stratégiai szándékát is. Ezért a helyi társadalom akaratát folyamatosan felméri, integrálja, a helyi politikában képviseli és mindent megtesz annak megvalósításáért.

2. Feladata nem csak a lakosság önszerveződő közösségeinek támogatása, s a hatékony együttműködési formák kialakítása, hanem a település közösség- és társadalomfejlesztésének és a működőképes civil társadalom megeremtődésének aktív segítése.

3. Kiemelt tevékenysége, hogy a képviselő testületet úgy orientálja és szervezze, hogy a képviselő testületet betölthesse az összefogó, cselekvő falumag szerepet, s nyerve meg a társadalom-, a demokrácia- és a szellemi fejlesztés új feladatainak végiggondolására és elvégzésére.

4. A polgármester nem csak a képviselőtestület elnöke, hanem a helyi társadalom első embere, példaadó személyisége, aki közösségi, szellemi, erkölcsi vezetői szerepeket tölt be.

5. Célja nem csak a demokratikus helyi hatalomgyakorlás megvalósítása és segítése, a közakarat érvényesülésének biztosítására, hanem a demokrácia folyamatos továbbfejlesztése, például a részvételi demokrácia, az e-demokrácia intézményesítése.

6. Szintén kiemelt feladata, hogy helyben szervezi és irányítja a közigazgatás folyamatos modernizálását, többek között az e-közigazgatás széleskörű bevezetését.

7. A helyi közszolgáltatások körének bővítése, változtatása, fejlesztése, függően attól, hogy a helyi társadalomban milyen újabb akkut problémák, vagy jövőorientált feladatok jelentkeznek.

8. Feladata, hogy a helyi értékrend alakulását figyelje, szükség esetén szorgalmazza az értékrend visszaállítását és/vagy megerősítését, sőt továbbfejlesztését, mert e nélkül a helyi társadalom belső egyensúlya és működőképessége nehezen tartható fent.

Utcaközösségek

Az utca-közösségek mindegyike *egy vagy több utca családjainak közössége*. Általában 150-180 helyi polgár; avagy 50-60 család (illetve egyedül élő ember). Ez az a mikroközösség, amely még viszonylag jól áttekinthető, de már falun sem mindig igaz, hogy az egy-két-három szomszédos élők mindnyájan ismerik egymást. Ellenben nagyjából mindenki tud a másik 40-60 családról, ha mást nem, akkor híreket, pletykákat.

Az utca-közösség az együtt-élőkből, vagy az egymáshoz közel élőkől – nem vérségi alapon, nem családi-rokonsági szerint – *teljesen önkéntesen élő közösséget* hoz létre. Ebből nem az következik, hogy ebben rögtön minden család vagy helyi polgár részt vesz, hanem fokozatosan, egyre többen ismerik meg egymást jobban és kezdenek figyelni egymásra.

Az utca-közösségek építenek *a komaság intézményére és hagyományára*, különösen azokban a falvakban, ahol ez a közösségi intézmény még megmaradt. Ezért azt is

mondhatjuk, hogy az ideális utcaközösségek úgy képzelhetők el, mintha mindenki mindenkinek komája lenne, hiszen ez nagyon szoros érzelmi, lelki, szellemi, erkölcsi és spirituális kapcsolathálózat.

A mai lokális társadalom – ez bármennyire is paradoxon – ma inkább *az izolációk hálózata*. Az egyes polgár gyakran izolált saját családjában, vagy saját utcájában is, s leginkább izoláltnak érzi magát a helyi vagy tágabban a lokális társadalomban. A családok közötti egymásra figyelés, problémaészlelés vagy kölcsönös segítség is *messze elmaradt* a normális együttműködési hagyományoktól vagy tapasztalatoktól. Ugyanakkor az utóbbi öt évben mintha egy ellentétes trend is elindult volna, mióta egyre több család vagy polgár felismeri, hogy az együttélő családok mindenekelőtt egymásra számíthatnak.

Az utcaközösségekben általában a második-harmadik évben bontakoznak ki olyan közösségi formák, amelyek a település életét már alapvetően változtatják és különböző áldásos hatásokat érnek el. Például: a) a bajban lévők rendszeres támogatása; b) utcaközösségi és/vagy települési stratégiák kidolgozása, környezeti-ökológiai programok megvalósítása, helyi magisztrátusok szervezése, helyi közösségi pénz létrehozása, civil kártya bevezetése, utcaközösségi honlapok kialakítása, c) aktív közösségpolitikai részvétel a település életében, koncepciózus együttműködés az önkormányzatokkal és azok intézményeivel, saját közösségi gazdaság társadalmi fejlesztések előkészítése, stb.; d) többnyire közösségi tulajdon visszaállításával és/vagy teremtésével önálló gazdasági, társadalmi, civil, vagy tudásintézmények megszervezése és működtetése.

A jelenlegi állapotok és lehetőségek alapján – Varga Csaba összeállított - egy *közösségfejlesztési „lépcsősort”*. Nem véletlen, hogy szinte minden utcaközösség a családok közötti együttműködést érzelmi és/vagy információs közösségként kezdi. Természetesen egy-egy közösség nem mindig ezt a fejlődési sorrendet éli meg, s az utcaközösségek gyakran egyszerre több lépcsőn is haladnak felfelé.

Sor szám	Közösség-lépcsők utcaközösségek optimális fejlődési fázisai
1.	Érzelmi közösség
2.	Információs-kommunikációs közösség, avagy beszélgető közösség (+ virtuális „közösség” interneten)
3.	Környezetszépítő- fejlesztő közösség (saját házuk, kertjük, utcájuk, terük, stb.)
4.	Együtt gazdálkodó, értékesítő, fogyasztó közösség (Pld: helyi gazdaság, csereklubok, stb.)
5.	Lokális közpolitikai közösség (közügyekben közös gondolkodás és cselekvés + utcaközösségi képviselő választása)
6.	Egymást segítő és önsegítő közösség (koma-közösség, szociális közösség, stb.)
7.	Tudás közösség (tudást teremtő, közvetítő közösség)
8.	Mentális közösség (személyes és közösségi lélekfejlesztés, öngyógyítás, lásd az ÉLSZ törekvéseit, stb.)
9.	Szeretet közösség (vagy például lelki közösség)
10.	Spirituális közösség; ami egyben tudat közösség, vagy minimum a lokális közösségi tudat tudatosulása

Varga Csaba, 2009

Fontos megjegyezni, hogy nem szabad elvárni, hogy minden utcaközösség *minél hamarább* lépjen előre. Egyébként is teljesen *normálisnak kell elfogadni*, hogy egy-egy utcaközösség – bármilyen okból – megtorpan, vagy hosszabb ideig vegetál. A szervezők és

szakértők célja nem lehet más, mint a minél *önállóbb, szervesebb, kiérleltebb* közösségfejlődés menjen végbe.

Utcaközösségek internetes portáljai

Ha az utcaözösségek egy-két éve jól működnek, akkor a fejlesztés második lépcsőjében az utcaözösségek digitális közösségszervezési lehetőséghez jutnak.

Abán például 2010 végén, 2011 elején minden utcaözösség saját internetes portált kap, amelyen saját közösségi életüket, információ- és tudáscseréjüket bonyolíthatják. Ezek a portálok teszik lehetővé, hogy a közösségi pénz segítségével mérjék és honorálják, hogy az emberek és a családok mit és mennyit segítenek egymásnak. Ennek érdekében az Atigris ZRt olyan informatikai szolgáltatásokat és termékeket nyújt, melyek segítségével Aba önkormányzata elindította új, példaértékű kezdeményezését, a részvételi demokrácia elektronikus úton történő intézését.

Az Atigris Zrt a részvételi demokrácia megvalósítását és gyakorlati alkalmazását megoldó informatikai eszközök elkészítését három nagy fázisban oldotta meg. Ezen a következők: (1) A részvételi portálok előkészítési és indítási fázisa – az utcaözösségi szint megvalósítása, az ügyfélkapu autentikáció integrálása, az e-közigazgatási alapfunkcionalitás kiépítése. (2) A részvételi portálok kiterjesztése funkcionálisan és felhasználói körökre (Civil Fórum, Magisztrátus, központi Millenniumi Park portál stb.); az ügyfélkapu csatlakozások megoldása, az űrlapok fogadásának előkészítése és megvalósítása. (3) A részvételi portálokra plusz „csalogató” szolgáltatások folyamatos bevezetése. Például: online piactér kialakítása; elektronikus fizetés megoldása; e-egészségügy funkcionálisok megvalósítása; adó-telekkönyv szolgáltatások elektronikusán, stb.

Az első lépésként az „utcaözösségi portálokat” hozták létre. Az e-közigazgatáshoz való megfelelésként először is alkalmazták az ügyfélkapu autentikációs modulját az utcaözösségi portálokra való belépéshez. Ebben a fázisban még megvalósul az alap dokumentum- erőforrás- és feladattár kialakítása is. Az egységesített dokumentumtárban megtalálhatóak lesznek az önkormányzat mindenkor aktuális formanyomtatványai, akár az ABEV szoftverrel kitölthető űrlapok formájában is.

A második fázisban - az első fázis tapasztalataira építve – a portálok felhasználási körét terjesztik ki, vagyis például a Magisztrátus is önálló portált kap, s felhasználóinak igénye szerint létrejönnek a települési közösségek további internetes portáljai.

Az utcaözösségi és a települési közösségi portálokon elérhetőek lesznek a civilegyetem előadásai, vitái és tananyagai. Ehhez kialakítani egy feltöltő felületet, amely képes az alkalmazott adatbázisban az egyes tananyagokat eltárolni úgy, hogy a feltöltés közben lehetővé teszi kulcsszavak és leíró információk megadását is, melyek a későbbi visszakeresést segíthetik. A feltöltő felületen kívül lesz egy logikus és használható kereső felület is, valamint egy email alapú értesítési rendszert is, amely képessé teszi a felhasználókat arra, hogy a számukra érdekes tartalmak változására előfizethessenek és feliratkozhatnak.

Társadalmi Szerződés

Egy-egy településen csak akkor indul el és/vagy gyorsul fel az önkormányzat és a helyi társadalom szerves, életközeli, ugyanakkor távlatos együttműködése, ha közösen létre hozzák *a helyi társadalmi szerződést*. Az önkormányzás stratégiai célja így ma aktuális feladattá vált.

Dél-Fejér megyében először Abán született *társadalmi szerződés*, ám most – 2011 első felében – várhatóan ugyanilyen létrejön Csókakőn, Sárosdon, Sárkeresztúron és Nagylókon. Aba így akar egyszerre a múlt a jelen és a jövő városa. Abának van múltja, mert a múltat fontosnak tartja, és a hagyományokra akar építkezni. Abának van jelene, mert tudja, hogy mit akar, és már kéznyújtásnyira van attól, hogy nagyközség helyett igazi kisváros legyen. Abának van jövője, mert van végre egy olyan település, amely világos és messzire mutató jövőképpel rendelkezik.

Mindennek a tudatában az *Abai társadalmi szerződés és egyben demokráciakísérelt* a következő programot adja, amelyet már öt éve elfogadtak falugyűlés keretében:

1. A társadalmi szerződés deklarálja Abán, hogy a részvételi demokrácia kiépítése megkezdődhet. Ezt maga az önkormányzat döntötte el, amikor testületi határozattal elindította a társadalmi szerződés létrehozásának folyamatát.

2. A társadalmi szerződés Abán minden állampolgárnak, minden családnak és minden utcaközösségnek intézményesített formában lehetővé teszi, hogy a mai nagyközség és a közeljövő városában részt vehessen a jelen és a jövő formálásában.

3. A társadalmi szerződés azt akarja elérni, hogy a helyi részvételi demokrácia megvalósuljon és ennek a jóvoltából a helyi társadalmat a szétesettség helyett az egymáshoz fűzöttség jellemezze.

4. A társadalmi szerződés legfontosabb célja, hogy az abaiak egymásra figyelve és egymást segítve megvalósítsák messzire tekintő jövőképeiket.

5. Ez a szerződés tíz évre szól, mert maga a program is a tízes évek végéig fogalmazódott meg, de a szerződés meghosszabbítható, ha az első tíz évben eredményes lesz. A társadalmi szerződés középpontjában az áll, hogy létrejövő társadalmi szerződés és részvételi demokrácia segítségével Abán mindenkinek javulhasson az életminősége.

6. Az életminőség emelését szolgáló program elkészült. Ennek magjában az áll, hogy Aba az európai és a magyar információs társadalom korszakában nem egyszerűen város, hanem intelligens város lehessen.

7. Nem kevésbé lélekemelő távlatot jelent a Dél Kapuja program, amely Abának konkrét civilizációs és kulturális fejlődést kínál: a gazdaság fejlesztésben technológia parkot, a turizmus fejlesztésben gyógyvizes élményparkot, intelligens lakótelepet, valódi és kulturált városközpontot, természeti és környezeti rekonstrukciót, a hagyományokhoz való visszatérést, kölcsönös emberi tiszteletre építő világot, az emberek és intézmények közötti értelmes dialógust, és egyáltalán olyan városi környezetet és klímát amelyben a település szélén élők sem érzik azt, hogy ki vannak rekesztve.

8. Aba már boldogan nézhet hátra, hiszen a legnehezebb első lépéseken túl van: az önkormányzat által elfogadott és kidolgozott fejlesztési programjával 2004. őszén a teljes lakosságot képviselő és sokak részvételével megtartott falugyűlés azonosult.

9. A társadalmi szerződés tehát nem akar egyebet, mint azt, hogy a helyi polgárok lelkiileg és szellemileg azonosulhassanak a közösség jövőképeivel, és ennek következményeként ki-ki személyesen vagy közösségi fellépések keretében folyamatosan részt vehessen a jövő kis városának létrehozásában.

10. Ezért hoztuk létre a strukturált párbeszéd rendszerét, hiszen az abai utcaközösségek tagjai megválasztották képviselőiket és a képviselők pedig létrehozták saját közös civil intézményüket, amivel megteremtették a tényleges párbeszéd feltételét.

11. Az intézményes párbeszéd fóruma ugyanakkor vállalj, hogy a következő tíz évben folyamatosan lehetőséget teremtsen akár minden helyi polgár és család személyes részvételére a döntésekben és a cselekvésekben.

12. Végül ezt az új demokratikus ügymenetet és közösségi együttműködési hálózatot hosszú távon is működőképesé teszi, hogy támogatóként és ösztönzőként ott áll mögötte a helyi önkormányzat.

Legyen Aba Magyarország egyik legszeretreméltóbb és polgáraihoz leginkább jószágos, hagyományokra építő, és a kultúrát továbbvivő, Európa figyelmére is méltó intelligens kisváros.

Társadalmi szerződés Program

Részvételi demokrácia

A századelő alapállítása: a jelenlegi demokrácia *poszt-totalitáriánus rendszer*. A demokrácia védelemre szorul, hogy ne csúszhassunk vissza a puha diktatúrába sem, ám a demokráciát vizsgáljuk felül, hogy eljuthassunk a *poszt-demokrácia* valamelyik állapotába. A századelő jövőképe az egész századra szól: a poszt-demokráciát tekinthetjük részvételi (és egyúttal elektronikus) demokráciának, vagy elgondolhatjuk egy globális, új, ideális polisz tudatalapú demokráciájának. Az út: demokráciából a demokráciába, ám a két demokrácia modell között megint annyi a távolság, mint korábban a diktatúra és a demokrácia között, ráadásul az új demokráciakép nem sokkal homályosabb, mint a poszt-totalitáriánus rendszer önképe.

Az euroatlanti állam- és demokrácia modell *látványos válságjeleket* mutat. A globális politikai-állami tér egyfelől a válság elfedésében érdekelt, másfelől a válság megoldására évtizedek óta lokális törekvések indultak, amelyek azonban minimális mértékben hatnak a globális vagy nemzetállami szinten. A kulisszák mögött nagyon kevesen tagadják a gyökeres újragondolás szükségességét, miközben egyetlen politikai-állami erőcsoport sem akarja kockáztatni meglévő pozícióit. A helyzet összetettségét mutatja, hogy az európai unió például kifejezetten törekszik az *elektronikus demokrácia* bevezetésére, ám az európai alkotmányozás megoldása, vagy az európai bizottság megreformálása várat magára.

Egy új állam- és demokrácia elmélet már csak abból indulhat ki, hogy önmagában, izoláltan nem értelmezhető a nemzetek/államok demokráciája. A globális és lokális társadalmi téridőben egyszerre, összefüggő rendszerként jön létre a felső szintű, a kontinenseken is átnyúló globális demokrácia, a középső szinten a kontinentális és részben a nemzetállami demokrácia, valamint az alsó lokális szinteken a regionális, mikro-térségi demokrácia. Ugyanez igaz az állami szintekre: egységes rendszer a globális állam (vagy az ezt helyettesítő intézményrendszer), a kontinentális állam (unió, államszövetség, stb.) és a nemzetállam, valamint a lokális önkormányzás.

A szintén többszintes részvételi demokrácia, a helyi demokrácia vagy a közösségi demokrácia kiszélesítésének programja már minimum több mint tizenöt éves múltra¹ tekint vissza. Összességében mégis megállapíthatjuk, hogy megvalósításának egységes rendszere még nem alakult ki, annak ellenére, hogy szinte nincs egyetlen ország, kontinens vagy nemzetközi szervezet sem, amelynek politikai célkitűzései között ne szerepelne a „*demokrácia demokratizálásának*” programja. Ez már viszont új demokrácia modellt feltételez. A részvételi demokrácia eszméjének gyors terjedését mindenekelőtt az teszi indokolttá, hogy napjainkra a globalizációs és lokalizációs folyamatok egyre erősödnek, s áttörve a gazdaság területét, az információs rendszerek terjedésével elérte a szociális és kulturális szférát is. És itt az új felfogás: *a tudás és tudatalapú demokráciák* víziója.

Ebben az összefüggésben a részvételi demokrácia programja egyrészt nem tekinthető másnak, mint a lokális világ védekező mechanizmusának erősítése a helyi társadalmi,

¹ Magyarországon az egyik első, erről a témakörrel megjelenő könyv: Bánlaky Pál-Varga Csaba: Azon túl ott a tág világ (Magvető, Gyorsuló Idő, 1979)

gazdasági és környezeti érdekek, s az identitás megőrzése érdekében, másrészt viszont ez a program a lokális és nemzeti társadalom önszerveződését és kontinentális versenyképességét szolgálja. Ez a két stratégiai szerep egyszerre mind érthetővé teszi a megvalósításban tapasztalható különbségeket is, hiszen a világ különböző térségei más és más mértékben és formában érintettek az új globalizáció-lokalizáció hatásaitól. A változatosság okainak másik forrása a helyi demokratikus hagyományokban keresendő, amelyet nagymértékben befolyásol egy adott terület gazdasági és szociális állapota, a meglévő intézményrendszer működőképessége stb.

Ma Magyarországon egyre több településen dönt úgy az önkormányzat, hogy a *részvételi demokrácia modell* valóra váltását kulcselemnek tartja a minőségi önkormányzás érdekében.

Magisztrátus

Minden olyan településen, ahol a képviseleti demokrácia továbbfejlődik egy komplex részvételi közösség és részvételi demokrácia programmá, ott központi elem a *magisztrátusok* létrejötte.

A lokális demokrácia új csúcshintézménye: a *Magisztrátus*.

A többszörös képviseleti demokrácia elvét és gyakorlatát nem a demokráciaelmélet konstruálta meg, hanem a gyakorlati demokráciafejlesztés tervezése és gyakorlata alkotta meg. A hagyományos hazai önkormányzati képviseletet egyszeri képviseletnek tekintve létrejöttek a párhuzamos – szintén választáson alapuló - képviseletek. Így egy *összetett vagy többszörös önkormányzati és társadalmi szerkezet* alakult ki, amely a társadalom fontosabb csoportjainak konkrét és közvetlen képviseletet tesz lehetővé. Ez a felfogás és megoldás részben megelőzi és megelőlegezi a részvételi demokrácia szisztémáját.

A részvételi demokrácia *intézményesítésének* Magyarországon is kész a programja. Először is Abán például a 24 (majd összesen 30) utcaközösség által egyenként választott civil képviselő létrehozta a saját civil fórumát. A helyi civil szervezetek képviselői szintén megszervezték saját községi/városi koordináló testületüket és képviselőket választottak. Az abai önkormányzati testület változatlanul hivatalban maradt és ellátta minden törvényileg szabályozott feladatát. A szintén helyi cégek, vállalkozások (gazdasági társaságok) szintén választottak képviselőket. Végül a településen működő egyházak is delegálták képviselőiket. Ez összesen 56 képviselő. Az öt különböző társadalmi képviselet aztán megszervezte a „csúcsszervezetet”, amely az *Abai Magisztrátus* nevet kapta. Ez 2007. tavaszán alakult meg ünnepélyesen. Ez tekinthető helyi parlamentnek is, miközben a helyi polgármesteri hivatal felfogható helyi kormánynak is. Ám egyik sem teljesen ez, de még nem lehet tudni, hogy igazán mi lesz. Annyi bizonyos, hogy a részvételi demokrácia akkor lesz teljes és tényleges, amikor az abai e-önkormányzás és e-közigazgatás kifejlődik, hiszen attól kezdve az Magisztrátus bármilyen kérdésben bármikor *digitális népszavazást* is tarthat.

A Magisztrátus tehát a múlt demokráciája helyett a jövő demokráciáját választja. A képviseleti demokrácia modellt továbbgondolja és kiegészíti a részvételi demokrácia modellel. Minden egyes abai polgárnak úgy akar több és közvetlenebb részvételi (előkészítési, döntési és cselekvési) lehetőséget teremteni, hogy a helyi társadalmi szerződés eredményeként új típusú intézményrendszert hoz létre. Ez nem más, mint a demokrácia demokratizálása.

Az abai Magisztrátus tehát egyfelől társadalmi szervezet, amely a nagyközség minden polgárát és intézményét képviseli és koordinálja, másfelől információ- és tudásközpont, amely a tervezéshez, a döntésekhez és a végrehajtásokhoz szellemi háttérrel teremt, harmadfelől a

helyi jövőkép alkotója, amely kidolgozza és folyamatosan továbbfejleszti a település stratégiáját, negyedfelől a település lelki központja, amely az embereknek hitet és erőt kínál a közös feladatok elvégzéséhez.

Ez azonban még nem minden. A Magisztrátus ötödfelől – mint jeleztük – az új demokráciamodellel műhelye, amely a települési-közösségi együttműködésben közvetlen részvételi lehetőséget teremt, hatodfelől az abai társadalmi tudat tudatos formálójává, amely a helyi polgárok és családok számára új tudást és új tudatot kínál. A jövő ugyan is nem azon múlik elsődlegesen, hogy a nagyközség mire és mennyi forráshoz jut, hanem inkább azon, hogy milyen tudattal éli meg a jelent és milyen változások mellett voksol.

Intelligens falu/város program

Az ezredforduló után az információs kor kihívásaira válaszolva a települések (falvak, városok) elkészítették és folyamatosan megvalósítják az *intelligens város programot*.

Fejér megye déli részén többek között az *Intelligens Aba Város és az Intelligens Sárvíz Kistérség mintaprojektet (nagy projektet) dolgozták ki*.

Az Európai Unióban az elmúlt években már önmagában egyre ritkábban beszélnek információs társadalomról, mert a lisszaboni célok fokozatosan integrálódnak, így napirendre kerül a fenntartható információs társadalom, az innovációs és információs társadalom vagy a tudás és kultúraipar, stb. Ezért ez az abai és sárvízi projekt egy *komplex (információs, innovációs, fenntartható, környezetbarát, tudás- és kultúraközpontú) fejlesztést* akar. Ez a komplexitás belső érdeke a terület- és gazdaságfejlesztési – Aba központú - Sárvíz kistérségnek. Az intelligens jelző tehát a magas minőségű komplexitásnak is kifejezője.

A fő cél az *életminőség és a versenyképesség* együttes, sokrétű és intenzív fejlesztése egy hátrányos helyzetű kistérségben a tudásalapú kor adta lehetőségek kihasználásával. Magyarországon jöjjön létre az első olyan település és kistérség, amely a jelzett komplexitás jegyében teljes joggal nevezhető az *információs- és tudástársadalom minta kistérségének*.

Ezért a vállalt feladat az volt és marad, hogy Aba nagyközsége és a Sárvíz kistérség 2007 és 2015 között egyszerre váljon *négy tartalom* - hagyományalapú, természet- és környezetbarát, tudásközpontú és innovatív, intelligens közigazgatású és munkamegosztású város és kistérség – megvalósításának funkcionális szerveződésévé és egyik országos működési mintájává.

Az intelligens város és kistérség program már jórészt megvalósult programjai ezek voltak: közösségi identitástudat erősítése; belső kohézió növelése az intelligens társadalom kialakulásával; életminőség javítása – infokommunikációs elérhetőségtől az oktatás minőségének javításáig; gazdasági és társadalmi versenyképesség növelése; térségi tudásbázis megteremtése, az új tudások elérhetővé tétele; városi és kistérségi közoktatás-fejlesztési modell; hatékony polgárbarát szolgáltató önkormányzat és e-közigazgatás; e-gazdaság, technológiai park, innovatív környezet; városi és kistérségi e-content program és térségi digitális média program; kistérségi infokommunikációs hálózottság javítása és kiterjesztése; hagyományalapú kistérség kialakítása, a hagyományok visszatartása; népességmegtartó erő növelése.

E-közigazgatás

Az e-kormányzás, az e-közigazgatás vagy az új demokrácia elmélete sem lehet más, mint *új elmélet*. Ha az e-közigazgatás például új típusú közigazgatás, akkor az új elmélet

egyik alapja az új közigazgatás gyakorlata, s a másik alapja pedig az e-közigazgatást megtervező programok alapelvei. Nem szabad azt gondolni, hogy minden új európai fejlesztésnek – még a fejlesztés előtt – megszülettek a teoretikus felfogásai. Mindenesetre Magyarországon hamarabb hirdették meg az e-kormányzás és az e-közigazgatás bevezetését, mint kidolgozták volna ennek elméleti megközelítéseit. Ugyanakkor nem folyik nyilvános diskurzus az élménytársadalom válságáról, a politikai modell kiüresedéséről vagy az univerzális jövőkeresésről.

Az e-közigazgatás elmélete azonban *nem egyszerűen*, vagy *nem pusztán* egy új közigazgatási felfogás. Egyrészt azért nem, mert az „e” betű már más dimenzióba emeli a közigazgatási szemléletet, hiszen elektronikus vagy/és digitális közigazgatásról beszélünk, amiből az is következik, hogy az elméletnek ki kell terjedni az új (infokommunikációs) technológiára és az új technológia inspirálta világfelfogásra. Másrészt azért nem, mert az e-közigazgatás alapvetően átalakítja – vagy óvatosabban mondva: várhatóan átalakíthatja – az államot, másként definiálja az állam polgárát, és új módon tételezi állam és állampolgár (és közösségeinek) viszonyát. Ezért az e-közigazgatás (vagy a t-közigazgatás) elméletének szintén ki kell terjedni az állam, az állampolgár, a társadalom és a demokrácia elméletére. Mindebből az következik, hogy előbb-utóbb létre kell jönnie egy olyan *integrált elméletnek*, amely átfogóan vizsgálja és értelmezi az alapkérdéseket, és ennek alapján gondolja végig a közigazgatás fejlesztését.

Az e-kormányzás és az e-közigazgatás csak azért van ennyire a középpontban, mert Európában és Magyarországon – különösen helyi szinten - ez a fejlődési lépés látszik *reálisnak és végigvihetőnek*. A belátható távlatok azonban *sokkal messzebbre* vezetnek: a *részvételi állam és a részvételi demokráciába* irányába mutatnak, ami elképzelhetetlen az *intelligens hálózati társadalom* kialakulása nélkül. Mindenesetre a rövid távú menetrend így nézhet ki:

Lépcső-fokok:	Várható fejlődési lépcső neve	Fejlődési lépcső fontosabb elemei	Fejlődési lépcső távlata
Első lépcső	Szolgáltató állam, digitális állam és e-közigazgatás	Egyszerre állampolgárbarát, szolgáltató állam és részleges digitális e-kormányzás, kiegészítve szigetszerű e-államigazgatással, s önkormányzati e-közigazgatással a hagyományos képviseleti demokrácia keretei között, részben már új és formalizált társadalmi szerződés alapján	Kiépült digitális állam és teljes körű e-közigazgatás
Második lépcső	e-kormányzás és korlátozott e-demokrácia	Részleges európai és nemzeti demokrácia-reform, nemzeti és regionális-kistérségi, valamint települési e-demokrácia, e-népszavazásokkal; egyszerre egyszerű vagy összetett képviseleti és elektronikus részvételi demokrácia	Kiépült e-demokrácia, de még marad a képviseleti demokrácia
Harmadik lépcső	Intelligens civil társadalom és társadalmi részvételi demokrácia	Globális, kontinentális, nemzeti és lokális szinten kiépülő intelligens (tényleges és virtuális) civil társadalmak átlépik a hagyományos demokrácia kereteit, vagy kikényszerítik a részvételi alapú és fő kérdésekben közvetlen döntésekre épülő új demokrácia és társadalom modellt	Intelligens civil társadalom és hálózati demokráciája
Negyedik lépcső	Részvételi demokrácia és részvételi, társadalom vezérelt állam	Egyszerre az egyéni döntésekre és a pártoknál lazább közösségi civil társulásokra és nem elkülönült hatalmi elitekre épülő, széleskörű valóságos/virtuális demokrácia, és részvételi állam, amelyben a civil polgár felkészült, nem	Fejlett részvételi demokrácia, szabad társadalom és felelős döntést hozó közösségpolgár

Magyarországon már a legtöbb helyi önkormányzat az e-közigazgatás valamilyen kezdeti formáját már bevezette. Nem tartunk azonban még ott, hogy *az új állam és demokrácia, az új társadalom és demokrácia*, valamint az *e-közigazgatás szakszerű és transzdiszciplináris elméletei és gyakorlati* megszülethessenek. A minőségi önkormányzásnak viszont prioritása az e-önkormányzás, az e-közigazgatás, sőt az e-demokrácia is, hiszen a lakosságnak a fele már gyakran használja az elektronikus eszközöket, a mobiltelefont vagy az internetet.

Helyi élelmiszer program

Minden településen az egyik legfontosabb új gazdasági, társadalmi és szellemi fejlesztés, hogy a helyi társadalom önellátó, önfejlesztő gazdasági-társadalmi szerepeket töltsön be. A lokális piacgazdaság és a nem piaci gazdaság fejlesztése egyaránt megköveteli a helyi élelmiszer gazdaság kardinális átalakítását. Ez a következő funkciókat jelenti:

- A helyi élelmiszertermelés (gabona, tej és tejtermék, zöldség, gyümölcs, hús, stb. termelés) átfogó fejlesztése, a családi önellátás, az őstermelés, a családi mezőgazdasági s élelmiszer gazdálkodás együttes rendszerének újraépítése; ez egyben már egy új, részvételi gazdasági modell kialakítása
- Új vetőmag program kidolgozása, az agrár növényi-génbankok kínálatának használata (stb.)
- A minél teljesebb és fenntartható élelmiszer önellátás és ugyanakkor piaci aktivitás elérése
- A települési élelmiszer feldolgozás széleskörű javítása
- A helyben termelt élelmiszerek minőségének javítása, biogazdasági követelményeinek garantálása, mindenféle szennyeződés kizárásának elérésére, avagy új élelmiszerbiztonsági gyakorlat kidolgozása és elfogadása és új tudatos fogyasztói gondolkodás elterjesztése
- Az új ökológiai (természeti- és környezeti) követelmények megismertetése és közösségi elfogadása
- A települési érdekek és érdekek jegyében a helyi élelmiszerpiac feltámasztása és ellátási rendszerének újraépítése, a kiskereskedelmi hálózat megerősítése, avagy a helyi termékek értékesítésének új hálózatai jöjjenek létre, továbbá új típusú beszerzési, feldolgozó és értékesítési szövetkezők preferálása
- A helyi közösségi pénz bevezetésével a helyi élelmiszergazdaság forrásainak növelése és elérhetővé tétele
- A helyi lakosság teljesen vagy többségében helyben termelt élelmiszert helyi üzletekben vásároljon, s mindenekelőtt ezeket fogyassza;
- A helyi közétkeztetés teljesen, vagy zömében helyi termelt élelmiszert használjon és egyben az ételkészítési és étkezési kultúrát tudatosan javítsa
- Mindennek érdekében egyrészt felelős új önkormányzati élelmiszerpolitika kidolgozása és szabályozása-támogatása helyi törvényekkel, másrészt új helyi gazdasági és ennek részeként új élelmiszertermelési, feldolgozási és értékesítési politika megvalósítása és széleskörű támogatása pályázati és más forrásokkal

- Ahol erre még vagy már lehetőség teremthető, a földek köztulajdonban tartásával vagy újra köztulajdonba vételével/vásárlásával helyben lakó családok számára bérelhető földalap létrehozása
- Átfogó képzések szervezése a paraszti és családi gazdálkodás visszatartására, a széleskörű önellátás és faluellátás agrárgazdálkodói – tudásintenzív – kultúrájának megteremtése.

Ne felejtjük el, hogy egy új élelmiszer program helyben munkahelyeket hoz létre, gyarapítja a családok jövedelmét és ezzel biztonságát, a mezőgazdasági termelést és ellátást olcsóbbá teszi, a polgárokat tudatos önellátásra ösztönzi és készíteti, újra egészséges, vagy legalább egészségesebb étkezést tesz lehetővé.

Helyi közösségi pénz

A következő évek egyik gazdasági-társadalmi (közösségi) forradalmát a helyi pénzek bevezetése jelenti majd. A helyi pénzek gondolata régóta jelen van Magyarországon is, hol szívességbankról, hol zöld forintról, hol önkormányzati pénzről, hol közösségi pénzről beszélünk. Mára a helyi pénz fogalma vált általánossá. A magyar pénzügyi szabályozás nem nagyon kedvez a helyi pénz bevezetésének, ám ennek ellenére egyre több település – Bicske, Sopron, Gyula stb. – már alkalmazta vagy tervezi idén a helyi pénz bevezetését.

A helyi pénz szükségképpen a globális pénzrendszer negatív jellemzőit is korrigálhatja. A mai hitelpénz a nemzetközi spekulatív tőkét tápláló hatalmi eszköz, a helyi pénz ellenben az emberi munkát, a valós értéktermelést közvetítő, azt elszámoló intézmény, mondja az egyik legismertebb magyar közgazdász, Varga István. Bernard Lietaer becslése szerint a rendelkezésre álló pénzmennyiség 2-3%-a is elég volna ahhoz, hogy világszerte minden áruforgalmat le lehessen bonyolítani. A többi 97% spekulációs célokat szolgál, és nemcsak teljes mértékben terméketlen, de veszélyes is mindenki számára. Főleg azért, mert javarészt olyan emberek és szervezetek kezében összpontosul, akiknek és amelyeknek egyetlen céljuk, hogy még több pénzt szerezzenek vele.

Az euróövezetre is jellemző a pénzügyi centralizáció, melynek következtében a központi erő felé áramlik a pénz, a peremvidékek pedig kiszáradnak, akár a pocsolya. Ezért az emberek egyre inkább saját kezükbe veszik sorsuk irányítását. Ez pedig úgy lehetséges, hogy a civil társadalom magánintézményként kezd működni, és alternatív fizetőeszközt bocsát ki. Ezt ugyanis senki nem tilthatja meg. Ha tehát én valamely kisváros büszke polgára vagyok, miért ne használhatnék saját környezetemben saját elszámolási eszközt? Így jön létre a helyi pénz intézménye.

A pénz bevezetésével a helyi fogyasztást köthetnék össze a helyi termeléssel. A regionális fizetőeszköz szerinte egy nagyobb, nemzetközi válság estén is védettséget biztosítana. A helyi pénz bevezetésének az EU-hoz hasonlóan Magyarországon is megvannak a jogi feltételei, problémát okoz viszont, hogy a regionális pénz fedezetének a jelenlegi szabályozás szerint száz százaléknak kell lennie. Más államokban ezzel szemben elegendő néhány százaléknyi fedezet.

A helyi kibocsátású, és a helyi közösség felügyelete alatt álló szabadpénzt korlátozott időtartamra hozzák forgalomba. Hosszú távú megtakarítás esetén tehát ezt a pénzt le kell kötni vagy befektetni. Ennek eredményeként ott, ahol szabadpénz kerül forgalomba:

- Többet költenek az emberek fogyasztásra és beruházásra
- A fogyasztók felesleges pénzüket vállalkozások fejlesztésére fordítják
- Teljes foglalkoztatás: munka mindenkinek, aki dolgozni akar
- A gazdasági növekedést a közösség tudja szabályozni

- A kamatok hosszabb távon nullára esnek le
- Megszűnhetnek az óriási társadalmi egyenlőtlenség
- Hosszabb távon mindenkinek kevesebb órát kell dolgoznia hetente

Mindig éppen annyi van a helyi pénzből, amennyi kell - hiszen a cserében részt vevők hozzák létre éppen akkor és annyit, amennyi kell. Elvileg nincs kamat, hiszen soha senkinek nem kell kölcsönöznie vagy kölcsön adnia. Nincs fizetési határidő, mivel a negatív egyenlege csak egy határozatlan "kötelezvény" arra, hogy a jövőben visszaadjuk a közösségnek akkor, amikor alkalmunk lesz rá. Az értékek az adott közösségben maradnak, nem lehet kivonni, exportálni stb., és mindig visszaforgatódik a helyi gazdaságba, hiszen máshol nem használható.

Közösségi kártya

CIWIL Adományozási Rendszer

A CIWIL Adományozási Rendszer segítségével az Önkormányzat költségvetésének megterhelése nélkül teremthet többlet pénzügyi forrásokat a helyi oktatási, kulturális, sport, szociális és egészségügyi intézmények részére.

A rendszer alapeszköze a helyi civil lakosság számára eljuttatott **CIWIL kártya**.

A CIWIL kártya tulajdonosok a kártyát elfogadó vállalkozásoknál vásárolnak, a vállalkozások pedig a vásárlások alapján - az általuk előre meghatározott mértékben - adománnyal támogatják a vásárlók által kiválasztott intézményeket, szervezeteket.

Az adminisztrációs háttérrel a Welldorf Szövetkezet és a CIWIL Adományozási Alapítvány biztosítja.

A rendszerben való részvétellel a kártya-elfogadóhely vállalkozások azontúl, hogy forgalmuk és vásárlóik elégedettségének növekedését érik el, megterhelés nélkül járulnak hozzá a helyi intézmények fenntartásához. A rendszer aktivizálja a civil lakosságot, erősíti felelősségérzetüket és kialakítja a közösségi szemléletet.

CIWIL Helyi Közösségi Kártya program

A Welldorf Szövetkezet vállalja, hogy az országos rendszer részeként a helyi önkormányzati igényeknek megfelelő közösségi kártyarendszert hoz létre és működtet.

Az eredeti CIWIL kártyától eltérően a Helyi Közösségi Kártya esetében a vásárlások alapján keletkező adományok 50%-ának sorsáról dönthet a kártyatulajdonos, a fennmaradó összeg pedig automatikusan a helyi fejlesztési célokra létrehozott közösségi alapba folyik be.

Bár a Helyi Közösségi Kártya célja elsősorban a helyi és/vagy térségi összefogás erősítése, a CIWIL Adományozási Rendszer részeként országosan is használható.

A nemzeti együttműködés helyi összefogással kezdődik. A kölcsönösség elve alapján működő CIWIL Helyi Közösségi Kártya program a helyi társadalom minden szereplőjére kedvező hatást gyakorol. Fontos, hogy a civil lakosság, az intézmények, a civil szervezetek és a vállalkozások együttműködését elősegítő programok támogatásában az Önkormányzatok példamutató szerepet vállaljanak.

Antal Norbert

Civilegyetem

A civilegyetem különleges felnőttképzési intézmény, amely egy vagy több település civil társadalmának a sokoldalú felkészítését és cselekvőképességét javítja.

1. A Civilegyetem a XXI. század oktatási intézménye szeretne lenni. Egyrészt felkészít a *tudás és tudatközpontú társadalom* (vagy *kultúratársadalom*) korszakára, másrészt a felkészítés és aktivizálás során minden *értelmes hagyományt* újrateremt, továbbviszi az európai kultúrát és a nemzeti értékeket.

2. A Civilegyetem fontos célja, a hallgatókat szellemileg és empirikusan segítse abban, hogy minél inkább *autonóm civilpolgárok* lehessenek, képesek legyenek maguk körül *szuverén civil társadalmat* szervezni. A Civilegyetem olyan (részvételi) demokráciában gondolkodik, amely számít polgárai aktivitására, felelősségére.

3. A Civilegyetem tevékenységében kiemelt hangsúlyt fektet a minőségi oktatásra, a tudományos kutatások megismertetésére, építve a társadalmilag és erkölcsileg is felelős konstruktív kritika hagyományára. A Civilegyetem célja, hogy biztosítsa hallgatói számára a *magas szintű tudásanyag elsajátítását*, az új ismeretek felfedezésének lehetőségeit és azoknak *a civil életben való hatékony alkalmazását a közéletben*.

4. A Civilegyetem tudatosan egy-egy hazai térség egyik szellemi központjává és a régiófejlesztés ösztönzőjévé akar válni. Ha intelligens városokban, falvakban gondolkodunk, akkor a civilegyetem az intelligens térségért harcol.

5. A Civilegyetem nem felsőoktatási intézmény, ezért nem kívánja magát klasszikus, hivatásos egyetemként akkreditáltatni. Új típusú *felnőttoktatási* intézmény, amely nem elvont értelmiségi koncepció, hanem konkrét magyar társadalmi és oktatási igényekre próbál meg válaszolni. Ugyanakkor a klasszikus *egyetemi színvonalú* oktatást szeretné Magyarországon a felnőttoktatásban meghonosítani. Ezért is akarja nevével az egyetemi minőséget kifejezni.

6. Elődjének tekinti az európai és magyar népfitiskolai mozgalmat, hasonlít számos európai felnőttoktatási intézményhez, például az angol nyitott egyetemekhez, ugyanakkor koncepciójában és oktatási módszertanában részben eltér tőlük. Szellemileg a közép-európai és a magyar *társadalom- és gondolkodásfejlődésből* indul ki.

7. Az *élethossziglan tartó tanulás* jogát érvényesítő intézményként minden olyan állampolgár hallgatója. A felvételnél az életkornak nincs szerepe.

8. Az abai, a csókakői és sárosdi civilegyetemen az alapoktatás időtartama 12 + 1 alkalom. Ideális esetben a hallgatók kéthetente hét-tíz óra elméleti és 2 órás gyakorlati foglalkozáson vesznek részt. A 13. alkalommal egy kerekasztal beszélgetés keretében történik az oktatás lezárása, értékelése és a *Diplomás Polgár cím átadása*.

9. A Civilegyetem második fokozata a *Civilegyetemi Mesterképző*, ami minimum két félévig tart.

**Lépj az Életedért Szolgálat, ÉLSZ
(Egészségfejlesztés)**

Az egészség előfeltételei és egyben forrásai: béke, lakás, oktatás, élelem, jövedelem, stabil ökológiai rendszer, fenntartható erőforrások, társadalmi igazságosság, társadalmi egyenlőség. Az egyén szempontjából, a teljes fizikai, szociális, mentális optimális jól-lét állapota és nem pusztán a betegség vagy rokkantság hiánya.

Egy populáció szempontjából az egészségre hatással van a szociális, a gazdasági, a társadalmi, a kulturális és a fizikai környezet egésze, ezért az egyének egészségi állapotából nem lehet önmagában levezetni a populáció egészségi állapotát. Az egészség cél, eszköz, erőforrás, nem statikus állandó állapot, hanem folyamat.

Az egészség előfeltételeinek és különböző szintű befolyásoló faktorainak alábbi áttekintéséből is következik, hogy az egészség nem lehet egy-egy tárca, szakterület vagy szervezet kizárólagos ügye, felelőssége, kompetenciája. Széleskörű és jól koordinált államigazgatási, üzleti és civil összefogással, az intézkedések és cselekvések egészséghatásának megfelelő mérlegelésével javítható egy populáció egészsége.

Egy populáció egészsége jellemezhető többek között a születéskor várható élettartammal, és/vagy az akadályozottság szintjével. A magyarországi adatok jóval elmaradnak az Európai Unió-s mutatóktól. Az átlagolt adatok elfedik azon szélső értékeket, melyek a jó és rossz egészségi állapotú részpopulációkat és így az egészség-egyenlőtlenségeket jellemzik. Ma Magyarországon a nyugati országrészhez képest a keleti országrészben a születéskor várható élettartam kb. 7 évvel kevesebb. Az egészségi állapotban megmutatkozó jelentős egyenlőtlenségek csökkentése össztársadalmi érdek, hiszen az állampolgári esélyegyenlőséget nem támogató, a gazdasági versenyképességet rontó állapot kezeléséről van szó.

Egészségfejlesztés az a *szemléletmód*, amely képessé teszi az embereket, hogy növeljék ellenőrzésüket az egészségük felett és javítsák azt. Az egészségfejlesztés, ráfordításokon és akciókon át, mint *folyamat*, az egészség meghatározóit befolyásolja, az emberek egészsége számára a legtöbb nyereséget hozza; lényegesen hozzájárul az egészség egyenlőtlenségeinek csökkentéséhez; biztosítja az emberi jogokat és gyarapítja a szociális tőkét. *Képességként*, végső célja, hogy növeli a várható élettartamot, és csökkenti az országok és a csoportok közti ebbéli különbségeket.

Eszközrendszer: Propagálás, az egészség pártolása: egyéni és társadalmi akciók kombinációja, politikai támogatottság, társadalmi elfogadottság, konkrét egészség cél vagy program érdekében. Felkészítés: az egyén képessé tétele az egészség feletti kontrollra. Közvetítés (közbenjárás): különböző érdekek és szektorok egyeztetik álláspontjaikat az egészség érdekében. Új egészségfejlesztési gyakorlat: új önkormányzati szolgáltatás bevezetése helyben (Lépj az Életedért Szolgálat).

Ma szinte minden önkormányzat felismeri, hogy a helyi társadalom legnagyobb problémája, hogy a polgárok többségének az egészsége nem jó, az egészségvédelem nem tudatos és nem eredményes, a betegség megelőzés elmarad és a helyi életmódváltások lehetőségei nem ismertek.

A „Lépj az Életedért Szolgálat” program azt a célt tűzte ki, hogy először Fejér megyében a közösség és demokráciafejlesztés keretében mentális segítő szolgálatot lát el az önkormányzat felkérésére. A vállalt feladat az, hogy a településeken élő polgárok egészsége jelentősen javuljon és elinduljon az öngyógyítás széles körű visszatartása és egyben fejlesztése.

Munkánk fő célkitűzése, hogy a lakosság lelkileg vagy mentálisan megerősödjön, az életvezetése stabilizálódjon, így minél többen képesek legyenek sikeresen megoldani emberi, lelki, szellemi problémáikat, ami sokat segíthet abban, hogy bármilyen egyéni-közösségi probléma okozta személyes, családi és közösségi kríziseiket kezelni tudják. A komplex mentális folyamat elején állapotfelméréseket végzünk és ezek kiértékelése szerint alakítjuk a tevékenységek gyakoriságát és tartalmát.

Fontosabb módszerek: segítő beszélgetések, foglalkozások; állapot felmérések és tesztek, mikrodiagnosztika; egyéni és csoportos foglalkozások; természetgyógyászat; relaxációs módszerek és masszázs; konfliktuskezelő tréningek; önismereti tréningek; közösségépítő foglalkozások; az életbe vetett hit visszaadása, erősítése; fizikai közérzet javító szolgáltatások; az életmódváltást segítő előadások, tréningek, stb.

Közösség- és demokráciafejlesztés

Az ezredforduló utáni Európában és Magyarországon vitathatatlanul az élet minősége a kulcskérdés. A gazdasági-társadalmi világválság csak felerősítette az életminőség problémáit. Ezért a társadalmi innováció központi kérdése az lett, hogy lokális szinten, településről településre haladva, hogyan lehet az életminőséget emelni, ami már nem csak anyagi-jóléti, vagy szociális fejlődés.

Az abai és a Fejér megyei közösség- és demokráciafejlesztés TÁMOP 5.5.1.A-10/1-2010-0015 projekt (2010-2012) keretén belül az abai demokráciakísérlet és közösségfejlesztés – hálózati jellegű - modelljét kívánják első lépésben adaptálni, majd megvalósítani és továbbfejlesztetni azt négy Fejér megyei településen: Csókakőn, Sárosdon, Sárkeresztúron, Nagylókon. Abán a fejlesztés második lépcsője – többek között – azt jelenti, hogy minden egyes utcaközösség saját honlapot kap, az utcaközösségben végzett kölcsönös segítségeket helyi pénzben értékeli, a legjobb utcaközösségek – akik az önellátásban, önszolgálatban a legjobbak voltak – évente komoly fejlesztési támogatást kapnak. És mind az öt településen olyan helyi akciók lesznek, mint az Életedért Lépj Szolgálat vagy a helyi közösségi pénz bevezetése.

Megvalósításának programját négy fejlesztési szakaszra bontjuk:

1. Az információáramlás kétirányúsítása: a választott képviselők, és az önkormányzati intézmények számára lehetővé teszi a lakosság elvárásainak, kívánságainak jobb megismerését; a lakosság betekintést nyerhet a döntések tartalmába és a döntéshozók szándékainak és az önkormányzattól független objektív feltételek megismerésébe.

2. Konzultációs rendszer (strukturált párbeszéd) kialakítása: a lakosság kifejezheti álláspontját az adott kérdésekben, de a hatalom gyakorlóit nem kötelesek azt figyelembe venni a döntéshozatalok során.

3. Egyeztetés és együttműködés rendszere: a fejlesztésnek ezen a szintjén a lakosság teljes részvétele megvalósul a lakókörnyezetükhöz kapcsolódó fejlesztési projektek megvalósításában.

4. Partecipáció (részvétel) szintje: a helyi hatalom megosztása a közösen hozott döntésekben (co-décision) is jelentkezik. Fontosnak tartjuk az erre felkészítő munkát: mobil telefonos tájékoztató jellegű szavazások, interaktivitás, a kábeltévé műsoraiban a lakossági vélemények (lakókörzetek) bemutatása, a vélemények ütköztetése, kerekasztal beszélgetések, a honlapon rendszeres fórumok szervezése stb.

Módszerei, egyben a fejlesztés lépcsőfokai:

a) strukturált párbeszéd a polgárokkal (a lakosság felkeresése és bevonása), civil képviselők hálózatának kiépítése és számukra helyi fórum kialakítása;

b) a strukturált párbeszéd után társadalmi szerződés létrehozása;

c) a társadalmi szerződés után a részvételi demokrácia intézményesítése magisztrátus keretében;

d) a magisztrátussal párhuzamosan intelligens helyi társadalom közösségi fejlesztése helyi akciók segítségével; önkéntesek bevonása

e) mindehhez új közösségi képzés, új tudás befogadása, a civilegyetem létrehozása, a projektmenedzserek és a helyi önkéntesek és szakemberek képzése, továbbá széleskörű nyilvánosság teremtése; rugalmas, gyakorlatorientált képzési módszerek kipróbálása

A társadalmi szerződés létrehozásának tervezett folyamata:

1. Utcaközösségi körzetek kijelölése, civil képviselők jelölése
2. Interjúk 3-4 utcaközösségi mintakörzetben
3. Társadalmi szerződés tartalmi tervezetének vitaanyagkénti elkészítése
5. Civil képviselők megválasztása
6. Civil képviselők helyi szervezetének megalakulása
7. Civil tudások összegyűjtése a települési portálon
8. Civilegyetem megalakulása és folyamatos működése
9. Társadalmi szerződés nyilvános vitái
10. Társadalmi szerződés aláírása
12. Társadalmi szerződés megvalósításának első lépcsői
13. Társadalmi szerződés ünnepei
14. Helyi akciók indítása: hagyományápolás és kultúrafejlesztés, iskolakísérletek, iskolafejlesztések, ÉLSZ-Napokon egészségfejlesztés, közösségi pénz, helyi élelmiszer termelés és -feldolgozás, új helyi piac és a nem piac jellegű gazdaság fejlesztése, új kommunikáció (utcaközösségi honlapok, helyi és/vagy kistérségi internetes rádió és tv), közösségi kártya bevezetése, stb.
15. Magisztrátusok megalakulása és tartós működése
16. Megszületik a www.reszvetel-demokracia-kozosseg.hu honlap
- 17... stb.

Varga Csaba, Stratégiakutató Intézet